

XORIY DAVLATLARIDA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINING RIVOJLANISHI (BUYUK BRITANIYA HAMDA GERMANIYA MISOLIDA)

10.53885/edinres.2021.49.64.007

N.M.Muxitdinova

Buxoro davlat universiteti, Buxoro, O'zbekiston

DEVELOPMENT OF THE PRESCHOOL EDUCATION SYSTEM IN FOREIGN COUNTRIES (ON THE EXAMPLE OF GREAT BRITAIN AND GERMANY)

N.M.Muxitdinova

Bukhara State University, Bukhara, Uzbekistan

РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ (НА ПРИМЕРЕ ВЕЛИКОБРИТАНИИ И ГЕРМАНИИ)

Н.М.Мухитдинова

Бухарский государственный университет, Бухара, Узбекистан

Annotatsiya: Mazkur maqolada xorij mamlakatlarida maktabgacha ta'lim tizimining rivojlanishi (Buyuk Britaniya hamda Germaniya misolida) shuningdek maktabgacha ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlari, maqsadi va vazifalari, ularning turlari hamda bu tizimda mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar to'g'risida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ilg'or tajriba, integratsiya, mashg'ulotlar, bog'cha

Аннотация: В статье рассказывается о развитии дошкольного образования в зарубежных странах (на примере Великобритании и Германии), а также об особенностях, целях и задачах системы дошкольного образования, их видах и реформах в этой системе в нашей стране. Страна данные приведены

Ключевые слова: дошкольное учреждение, лучшие практики, интеграция, уроки, детский сад

Annotation: This article provides information on the specific features, goals and objectives of the system of preschool education in foreign countries (for example, the UK and Germany), their types and reforms in this system in our country.

Key words: preschool education, best practices integration, lessons, kindergarten

Dolzarblik

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2017- yil 19 - oktabr kuni maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish masalalariga bag'ishlangan yig'ilishda ta'kidlaganidek "Hayotimizda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan ta'lim-tarbiya tizimi haqida gapirganda, Abdulla Avloniy bobomizning dono fikrlarini takror va takror aytishga to'g'ri keladi: ta'lim-tarbiya - biz uchun hayot-mamot masalasidir. Qaysi sohani olmaylik, biz zamonaviy yetuk kadrlarni tarbiyalamasdan turib biron-bir o'zgarishga, farovon hayotga erisha olmaymiz. Bunday kadrlarni, millatning sog'lom genofondini tayyorlash, avvalo, maktabgacha ta'lim tizimidan boshlanadi" deb ta'kidlagan edi.[1]

Shu maqsadda o'sib kelayotgan yosh avlodni kamol toptirishda bu boradagi xorijning ilg'or tajribalaridan foydalangan holda ta'limning zamonaviy usullarini keng tatbiq qilish maqsadga muvofiq deb o'ylayman.

Tadqiqot maqsadi: Buyuk Britaniya va Germaniya ta'lim tizimida maktabgacha ta'lim tizimining o'ziga xos bo'lgan xususiyatlarini tahlil qilish shuningdek ilg'or pedagogik tajribalarni o'rganish hamda amalda tatbiq etish

Tadqiqot metodi: xorij mamlakatlarining ta'lim turlaridan maktabgacha ta'lim tizimini o'rganishda turli adabiyotlardan shuningdek internet sahifalarni nazariy tahlil qilish hamda umumlashtirish.

Tadqiqot natijasi hamda muhokamasi: So'nggi yillarda ta'limning eng asosiy hamda kichik bo'g'ini hisoblangan maktabgacha ta'limga bo'lgan e'tiborni kuchaytirish davlat siyosati darajasiga ko'tarilganligiga guvohmiz. Jumladan maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, moddiy - texnik bazasini mustahkamlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlari

tarmoqlarini kengaytirish, malakali pedagog kadrlar bilan ta'minlash, yosh avlodni maktab ta'limiga tayyorlash darajasini tubdan yaxshilash, bolalarni har tomonlama ta'limiy, tarbiyaviy, estetik, jismoniy hamda intellektual jihatdan rivojlanishlari uchun yetarli shart- sharoitlar yaratish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29 dekabrda "2017-2021- yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-2707 -sonli qarori qabul qilindi. Qarorga muvofiq qator vazifalar belgilab berildiki xorij mamlakatlarining maktabgacha ta'lim tizimi chuqur o'rganilib amalda mamlakatimizda joriy etilishi hamda hamkorlikda ishlash kabi muhim hamda dolzarb vazifalar belgilab olindi. Bu albatta yosh avlod ta'lim va tarbiyasi uchun juda muhim chunki xorijiy mamlakatlar ta'lim jarayoni to'liq o'rganilib amalda tadbir etilishi albatta yana innovatsion va ilg'or tajribalarni kirib kelishiga zamin yaratadi deb o'ylaymiz. [2]

Buyuk Britaniya

Buyuk Britaniyada maktabgacha ta'lim berish kambag'al ishchi oilalar bolalariga ko'ngilli yordam berish harakatiga asosan vujudga kelgan. 1816 - yilda Robert Owen ilk bor Shotlandiyada o'z fabrikasi ishchilarining farzandlari uchun bolalar bog'chasini tashkil etgan. Buyuk Britaniyada 1988 - yilda "Ta'lim to'g'risida" gi Qonuni kuchga kirib, unda nafaqat ta'lim standartlari balki bolalarni maktabga qabul qilish vaqtida ruhiy rivojlanish darajasiga bazaviy baho berish ham belgilangan.

Buyuk Britaniyada ta'limga yondashuvda odatda ta'lim berish o'rganilayotgan predmet yoki o'qituvchiga emas, balki bolaga yo'naltiriladi. Bunday yondashuv ingliz ta'limi tarixiga asoslanib, uning taraqqiy etishida Russo, Frebel, Montessorilarning xizmati katta. Ular bolaning individualligini rivojlantirish va mustaqilligini himoya qilish kerak deb hisoblaganlar. Mamlakatda maktabgacha ta'lim tizimining asosiy maqsadi har bir bolaga mustaqillik, erkinlik, o'z fikrini bayon qilish imkoniyatlarini yaratib berishda o'yinlardan ko'proq foydalanish shuningdek o'yin davomida uqtirish yo'li orqali emas balki yon bosish, qo'llab - quvvatlash yo'li bilan turli materiallar hamda borliqdagi voqea-hodisalar to'g'risida bilimlarni shakllantirishdan iborat. Ingliz bolalar bog'chalarida bolalar har bir guruhda 25 nafardan ortiq bo'lmagan miqdorda bo'lib tarbiyalanadilar. Shuni alohida ta'kidlash kerakki, ingliz pedagoglarining 75 foizi bolalarni ta'lim olishga qiziqtirish uchun tashqaridan motivatsiya qilishni noma'qul deb hisoblaydilar (masalan bolalar o'rtasida musobaqalashishni) taklif qilmaydilar. Yoki musobaqalashish natijasiga ko'ra g'olib bo'lgan bola agar(rasm chizish misolida) mukofotlanadigan bo'lsa, qiziqishi uchun rasm chizmay balki mukofot uchun rasm chizishni xohlab qoladi natijada esa bolada ichki motivatsiya yo'qolib, tashqi motivatsiya o'rnini egallaydi. Ingliz bog'chalarining o'ziga xos xususiyatlaridan yana biri bolalar ko'proq mustaqil shug'ullanadilar, pedagoglar esa ularni chetdan kuzatib turadilar. Umumiy vaqtning 15 foizi pedagog rahbarligida olib boriladi. Barcha tarbiyachilar bolalarning jismoniy rivojlanishi hamda ruhiy holatini diagnostikasi uchun mazmunli-rolli o'yinlar, rasm chizish hamda buyumlar yasash usulidan foydalanishi kerak, deb hisoblaydilar. Qolaversa ingliz bolalar bog'chalarida (til va matematika bo'yicha majburiy mashg'ulotlardan tashqari) suv, qum bilan o'yinlar va harakatli o'yinlar orqali tadqiqot faoliyatiga katta ahamiyat beradilar. Buyuk Britaniyada maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida asosiy faoliyati gimnastika, raqslardan iborat bo'lib, mashg'ulotlar ochiq maydonlarda o'tkaziladi.[4]

Germaniya maktabgacha ta'lim tizimi

Germaniya qonunlarida maktabgacha ta'lim olishning bepul huquqi belgilangan. Bolalarni 4 oyligidan boshlab yaslga olib borish mumkin. Ko'pchilik nemislar bu huquqdan foydalanadilar. Germaniya bolalar bog'chalari turlari xilma-xildir. Xususan ular quyidagilarga bo'linadi

1. Waldkindergarten (nemischa Wald so'zidan -o'rmon, nemischa Kindergarten - bolalar bog'chasi) demakdir. Bunday bolalar bog'chalarini yaratish fikri Skandinaviyada boshlangan. Ko'pgina bunday bog'chalar o'rmonda joylashadi. Bolalar doimo ochiq havoda sayr qilib turli mashg'ulotlar bilan shug'ullanadilar, daraxtlar va boshqa o'simliklarni o'rganadilar, tabiiy materiallardan turli narsalar yasaydilar ular to'g'risida tasavvurlarga ega bo'ladilar. Bu orqali

bolalarga tabiatni sevish va uni asrab - avaylashdek insoniy tuyg'ular shakllantiriladi.

2. Bauernhofkindergarten (nemischa Bauernhof so'zidan - dehqon hovlisi, qo'rg'oni; Kindergarten - bolalar bog'chasi). Bunday bog'chalar dehqon xo'jaliklarida, fermalar yoki ularga yaqin yerlarda joylashgan bo'ladi. Bolalar kuchlari yetguncha fermerlarga mollarni boqishda, dala va bog'larda sabzavot va mevalar o'stirishda yordam beradilar.

3. Freinet-Kindergarten. Maktabgacha pedagogikaning bu yo'nalishi o'z nomini bolalar tarbiyasida o'ziga xos yondashish usulini ishlab chiqqan italiyalik oilaviy juftlik familiyasidan olingan. Bu yo'nalishning o'ziga xos xususiyati shundaki bunda bola butunlay erkin va mustaqil bo'ladi. Ya'ni bolalar nima qilishlarini, qanday o'yin o'ynashlarini, nima bilan shug'ullanishlarini, qachon ovqatlanishlari va uxlashlarini o'zlari hal qiladilar. Bolalarni ko'proq ijod qilish, syujetli-rolli o'yinlari, tajribalar, tabiat qo'ynida yoki shaharning korxon va tashkilotlarida sayohatga olib borish muhim ahamiyat kasb etadi

4. Integratsion bolalar bog'chalari. Bunday turdagi MTMlarda sog'lom bolalar bilan birgalikda jismonan va ruhiy nosog'lom bolalar birgalikda tarbiyalanadilar. Bunday sharoit oddiy bolalar uchun chidamlilik, bag'rikenglik va hurmat qilishni o'rganishga ajoyib imkoniyat, deb qaraladi. Imkoniyatlari cheklangan bolalar jamiyatdan ajralgan holatda bo'lmaydilar, o'z tengdoshlari bilan muloqot va hamjihatlikda bo'lishni o'rganadilar. Shunday bog'cha va maktablarning soni ko'pligi Germaniyada nogironlarning yashashi, ta'lim olishi va o'zini namoyon qilishi uchun qulay sharoitlar yaratadi.

5. Internatsional bolalar bog'chalari. Bunday bolalar bog'chalari emigrantlar uchun yaratilgan bo'lib, ko'pincha ularni emigrantlarning o'zlari farzandlari uchun tashkil etadilar. Germaniya turk-nemis, yahudiy, rus-nemis bolalar bog'chalari juda ko'p. Bunday guruhlarda doimo bolalar bilan ona tilida so'zlovchi tarbiyachi bilan birga nemis tilida so'zlovchi tarbiyachi ham bo'ladi. Bunda bolalar ham ota-onalarining tilini, shuningdek nemis tilini ham o'rganadilar. Shuni ham alohida ta'kidlab o'tish lozimki Germaniyada maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar bilan harakatli o'yinlar, gimnastika, yugurish, sakrash kabi ish shakllari o'tkaziladi. Jismoniy tarbiya dasturi suv o'yinlari va suzish mashg'ulotlarini o'z ichiga oladi. [4]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda xorij mamlakatlari (Buyuk Britaniya hamda Germaniya) ning maktabgacha ta'lim tizimini tahlil qilar ekanmiz ingliz bolalar bog'chasida maktabgacha ta'lim tizimining asosiy maqsadi har bir bolaga mustaqillik, erkinlik, o'z fikrini bayon qilish imkoniyatlar yaratib berishda o'yinlardan ko'proq foydalanish shuningdek o'yin davomida uqtirish yo'li orqali emas balki yon bosish, qo'llab - quvvatlash yo'li bilan turli materiallar shuningdek borliqdagi voqea-hodisalar to'g'risidagi bilimlarni shakllantirishdan iboratligi bilan belgilansa, nemis bolalar bog'chalarida esa maktabgacha tarbiya muassasalarining rang- barang shakllari va turlarining mavjudligi kishini hayratlantiradi qolaversa bolalarni yoshikdan boshlab mustaqil hamda erkin fikrlash uchun yaratiladigan shart-sharoitlar bola kelajagi uchun zarur bo'lgan o'ziga bo'lgan ishonch, jasorat, tevarak-atrofdagi voqealarni tez tahlil qila oladigan, eng asosiysi o'zining mustaqil fikriga ega inson bo'lib shakllanishi uchun asos bo'ladi desak xato qilmagan bo'lamiz. Albatta bu tizimning O'zbekistonda ham o'ziga xos va mos yo'nalishi borligini alohida ta'kidlab o'tmoqchiman. 2020-yil 23-sentyabrda "Talim to'g'risida"gi qonunning yangi tahrirda qabul qilinishi unga muvofiq ta'lim eng birinchi bosqichi hisoblanmish Maktabgacha ta'lim va tarbiya turi alohida ko'rsatilgan bo'lib, bu bosqichda olib borilishi lozim bo'lgan chora-tadbirlar mazkur qonunda va boshqa qonunosti hujjatlarda ham o'z aksini topmoqda. Bolalarni har tomonlama estetik, axloqiy, jismoniy hamda intellektual jihatdan rivojlanishlari uchun qator salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda va borada xorij tajribasidan andoza olishni maqsadga muvofiq deb bilaman.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 19-oktabr kuni "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish masalalariga" bag'ishlangan yig'ilish

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29 dekabrda "2017-2021- yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ- 2707 -

sonli qarori

<http://sdo-10.journal.ru/journalnumbers/anglijskaja-sistema-do.html>

<http://razvivash-ka.ru/sistema-doshkolnogo-obrazovania-v-germanii/>

Юсупова З. Ш. Методы организации физической подготовки в дошкольных образовательных организациях // Проблемы науки. №9 (54), 2020. С.46-48.

Bakhodir Mamurov. Scientific basis of the acmeological approach to the process of training and education. <http://pnap.ap.edu.pl/index.php/pnap/article/view/348>

Ma'murov, B., & Xamrayev, I. (2021, March). PROFESSIONAL-PEDAGOGICAL TRAINING OF UNIVERSITY TEACHERS IN THE CONTEXT OF EDUCATION OF ADULTS. In Конференции. https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0,5&cluster=8267210249750400293

В И Кравчук, ББ Маъмуров, КК Кобилжонов. Воспитание и спорт. <http://213.230.96.51:8090/files/ebooks/Jismoniy%20tarbiya%20va%20sport/FIZICHESK%D0%90YA%20VOSPIT%D0%90NIE%20I%20SPORT.pdf>

Маъмуров, Б. Б., & Хамраев, И. Т. (2020). Субъективные особенности ценностного отношения студенток к специальным тестам «АЛПОМИШ» и «БАРЧИНОЙ». In Педагогическое образование: вызовы XXI века (pp. 417-421). <https://scholar.google.com/scholar?oi=bibs&hl=ru&cluster=1813447085392371526>

Ma'murov, B. B. (2019). Forming Future Teachers' Competence in Educational Process Design based on Acmeological Approach. Eastern European Scientific Journal, (1). https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=_aXmRXUAAAAJ&start=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=_aXmRXUAAAAJ:UebtZRa9Y70C

Мамуров, Б. (2019). Физическая активность и развитие интеллекта человека. Педагогическое образование и наука, (6), 132-134. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=_aXmRXUAAAAJ&start=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=_aXmRXUAAAAJ:4TOrqqG69KYC

Mamurov, B. B. (2017). Forming Skills of Academic Process Design for Future Teachers and Methods of Determining Its Quality. Eastern European Scientific Journal, (1), 156-159. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=_aXmRXUAAAAJ&start=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=_aXmRXUAAAAJ:hqOjcs7Dif8C

Маъмуров, Б. Б. АКСИОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА. ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА, 120. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=_aXmRXUAAAAJ&start=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=_aXmRXUAAAAJ:4DMP91E08xMC

Мамуров Б.Б. Акмеологический подход к воспитанию молодого поколения в наследии предков. http://www.manpo.ru/manpo/publications/ped_obraz/n2016_03.pdf#page=147

Mamurov Bakhodir B. Forming skills of academic process design for future teachers and methods of determining its quality. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=28408580>

Маъмуров Б. Б. Бўлажак ўқитувчиларни шахсга йўналтирилган таълим-тарбия жараёни лойиҳалашга тайёрлашда қўлланиладиган тамойиллар. Современное образование (Узбекистан), 2017. <https://cyberleninka.ru/article/n/b-lazhak-ituvchilarni-shahsga-y-naltirilgan-talim-tarbiya-zharayonini-loyi-alashga-tayyorlashda-llaniladigan-tamoyillar>

Mamurov B. B. The Need to Prepare Future Teachers to Design a Student-Centered Educational Process. Eastern European Scientific Journal, 2017. <http://journale.auris-verlag.de/index.php/EESJ/article/viewFile/600/596>

Мамуров Б.Б., Махмудов М.Х. Акмеологическая составляющая образовательной культуры учителя. философские и методологические. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36679921>

В Mamurov, A Mamanazarov, K Abdullaev, I Davronov. Acmeological Approach to the

Formation of Healthy Lifestyle Among University Students. III International Scientific Congress Society of Ambient ..., 2020. <https://www.atlantispress.com/proceedings/isc-sai-20/125937241>

ББ Мамуров. Акмеологический подход к воспитанию молодого поколения в наследии предков. Педагогическое образование и наука, 2016. http://www.manpo.ru/manpo/publications/ped_obraz/n2016_03.pdf#page=147

N Sheludiakova, B Mamurov, I Maksymova. Communicating the Foreign Policy Strategy: on Instruments and Means of Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/11/shsconf_iscsai2021_02005/shsconf_iscsai2021_02005.html

Маъмуров Б.Б. Маманазаров А.Б. Условия развитие у будущих учителей навыков проектирования учебного процесса на основе акмеологического подхода. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=37269472>

Маъмуров Б. Б. Нравственно-эстетическое воспитание учащихся средствами литературных произведений / Б. Б. Маъмуров // Освіта та розвиток обдарованої особистості. - 2018. - № 4. - С. 32-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2018_4_9.

Маъмуров Б.Б. Бўлажак ўқитувчиларда акмеологик ёндашув асосида таълим жараёни лойиҳалаш кўникмаларини ривожлантириш. Монография. Т."Фан". 2017. 144 б.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&ortby=pubdate&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:2osOgNQ5qMEC

Маъмуров Б. Б. Основные требования к качеству высшего педагогического образования. «Науки об образовании». <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-trebovaniya-k-kachestvu-vysshego-pedagogicheskogo-obrazovaniya>

ББ Маъмуров. МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:YsMSGLbcyi4C

ББ Маъмуров. Аксиологический подход в подготовке будущих педагогов к проектированию учебного процесса. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:W7OEmFMu1HYC

ББ Мамуров. МЫСЛИТЕЛИ ВОСТОКА О ГАРМОНИЧНО РАЗВИТОЙ ЛИЧНОСТИ. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:Y0pCki6q_DkC

A Mamanazarov, B Mamurov, B Madrimov, M Mamanazarov, G Ulmasova. Гуманитарные Основания Личностного Развития Студентов В Образовательном Процессе По Физической Культуре. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:u-x6o8ySG0sC

ББ Маъмуров. Основные требования к качеству высшего педагогического образования. <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-trebovaniya-k-kachestvu-vysshego-pedagogicheskogo-obrazovaniya>

ББ Маъмуров. Нравственно-эстетическое воспитание учащихся средствами литературных произведений. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Otros_2018_4_9

ББ Маъмуров. Нравственно-эстетическое воспитание учащихся средствами литературных произведений. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Otros_2018_4_9

ББ Мамуров, МХ Махмудов. АКМЕОЛОГИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ УЧИТЕЛЯ.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:UeHWp8X0CEIC

ББ Маъмуров, АБ Маманазаров. Условия развитие у будущих учителей навыков проектирования учебного процесса на основе акмеологического подхода. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:zYLM7Y9cAGgC

Natalia Sheludiakova, Bahodir Mamurov, Iryna Maksymova, Kateryna Slyusarenko, Iryna Yegorova. Communicating the Foreign Policy Strategy: on Instruments and Means of Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/11/shsconf_iscsai2021_02005/shsconf_iscsai2021_02005.html

ББ Маъмуров. Бўлажак ўқитувчиларда акмеологик ёндашув асосида таълим жараёни лойиҳалаш кўникмаларини ривожлантириш. Монография. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:2osOgNQ5qMEC

Bahodir Mamurov, Abdukhakim Mamanazarov, Kobiljon Abdullaev, Ismoil Davronov, Nurzod Davronov, Kosimjon Kobiljonov. Acmeological Approach to the Formation of Healthy Lifestyle Among University Students. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:d1gkVwhDpl0C

Тураев М. М., Баймурадов Р. С., Файзиев Я. З. Интерактивные методы физического воспитания в вузах // Педагогическое образование и наука. – 2020. – №. 3. – С. 132-135.

Файзиев Я. З., Зиёев Д. Я. У. краткий исторический обзор развития физического воспитания и спорта // Academy. – 2020. – №. 9 (60).

Файзиев Я. З., Кузиева Ф. Эффективности использования национальных средств физического воспитания в учебном процессе // Вестник магистратуры. – 2020. – №. 3-1. – С. 95.

Юсупова Зулфизар Шариповна Методы организации физической подготовки в дошкольных образовательных организациях // Проблемы науки. ISSN 2542-0801(online) ISSN 2413-7081-(print) ГОСТ 7.56-2002. – 2020. – №. 09 (54) ст.46-48 https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAAJ&citation_for_view=DNSe5CIAAAAJ:2osOgNQ5qMEC

Yusupova Zulfizar Sharipovna, Shukurov Rahim Salimovich, Akramova Gulxayo Sharipovna (scopus) The features of the psychological preparation process of turon figrttersto competitions // International Journal of psychosocial, vol 24, ISSUE 06, 2020 ISSN:1475-7192ст.3076-3083

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAAJ&citation_for_view=DNSe5CIAAAAJ:d1gkVwhDpl0C

Юсупова З.Ш. АCADEMY научно-методический журнал Принципы и методы организации физкультурно-спортивных мероприятий в образовательных учреждениях. ISSN 2412-8236 ГОСТ 7.56-2002ст.96-99 https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAAJ&citation_for_view=DNSe5CIAAAAJ:9yKSN-GCB0IC

Юсупова З.Ш. Ученый XXI века международный научный журнал Требования к выполнению упражнений на уроках физкультуры. УДК 37. ISSN 2410-3586 https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAAJ&citation_for_view=DNSe5CIAAAAJ:UeHWp8X0CEIC

Yusupova Zulfizar Rakhimova Laylo Methods for determining the degree of physical fitness USA International Conference SCIENTIFIC RESEARCHES FOR DEVELOPMENT FUTURE March 28, 2020, New York, ст.76-79 https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAAJ&citation_for_view=DNSe5CIAAAAJ:zYLM7Y9cAGgC

Abdullayev Sh.Dj. Yusupova Z.Sh. Бухоро Давлат Университети Илмий ахбороти THEORETICAL ANALYSIS OF THE PROCESS OF RECOVERY OF THE ABILITY OF INDIVIDUAL WRESTLERS TO WORK IN THE POST-COMPETITION STAGE 2020/6(82)ст.271-276

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAA&citation_for_view=DNSe5CIAAAA;Тук-4Ss8FVUC

Юсупова З.Ш. СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЗИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ. Проблемы науки №2(61)2021. ISSN 2413-2101(роғт) ISSN 2542-078X(онлайн)

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAA&citation_for_view=DNSe5CIAAAA;qjMakFHDy7sC

Теоретический анализ процесса восстановления работоспособности туронистов в постсоревновательный период. З. Юсупова - ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. Uz), 2020 Статьи по теме Все 2 версии

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=DNSe5CIAAAA&citation_for_view=DNSe5CIAAAA;Y0pCki6q_DkC

N.M.Muxitdinova Physical educational activities with children educational methods and organizations used in organization general description of them Middle european scientific bulletin 498 с 2021 12 май

Мухитдинова Н.М. Методология физических упражнений и игр в дошкольных образовательных организациях // Проблемы науки-2020-№9 (57) с 81-83

Мухитдинова Н.М. Механизм инеллектуального развития у детей дошкольного возраста с помощью спортивных игр// АКАДЕМИЯ научно- методический журнал с 92-93 2019